

Inspiracja Współpraca Rozwój

KONFERENCJA ONLINE

24-25 listopada 2025, platforma ClickMeeting

Rozwijanie umiejętności podstawowych u uczniów

24 listopada 2025 r.

dr Marzena Żylińska

www.etwinning.pl

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Podstawowe kompetencje u dorosłych Polaków

Co odpowiedział czat gpt?

PIAAC - Programme for the International Assessment of Adult Competencies

Międzynarodowe Badanie Kompetencji Osób
Dorosłych, prowadzone przez OECD,
odpowiednik PISA, ale dla dorosłych (16-65).

Mierzy umiejętności potrzebne w życiu i pracy.

Pokazuje, **jakie kompetencje mają dorośli**,
niezależnie od tego, jakie szkoły ukończyli.

Pod koniec 2024 opublikowano wyniki Międzynarodowego Badania Umiejętności Dorosłych PIAAC, koordynowanego przez OECD. Badanie zrealizowano w latach 2022-23. Objęło ono 31 krajów, w tym Polskę.

W badaniu mierzono trzy kompetencje podstawowe dorosłych (16-65 lat):

rozumienie tekstu, rozumowanie matematyczne oraz rozwiązywanie problemów.

Co mierzy PIAAC?

PIAAC bada trzy kluczowe umiejętności dorosłych:

1. Rozumienie tekstu (literacy)

Umiejętność czytania, rozumienia i korzystania z tekstów w codziennych sytuacjach.

2. Rozumowanie matematyczne (numeracy)

Podstawowe umiejętności matematyczne potrzebne do funkcjonowania w pracy i życiu.

3. Rozwiązywanie problemów w środowisku technologicznym

Zadania związane z komputerami, wyszukiwaniem informacji, rozumieniem interfejsów.

PIAAC?

Umiejętności są oceniane na **poziomach (1–5)**.

Poziom 1 lub poniżej = bardzo niskie umiejętności (np. trudności z przeczytaniem prostego tekstu).

Poziom 2 = minimalna biegłość.

Poziom 3 -

Przykłady zadań w PIAAC

Odczytanie krótkiego tekstu informacyjnego.

Znalezienie konkretnej informacji w prostej tabeli.

Zrozumienie instrukcji użytkowania.

Oszacowanie czasu lub kosztu.

Wykonanie zadania na komputerze (np. odnalezienie opcji w menu programu).

Wyniki dla Polski

- 39% badanych miało trudności z rozumieniem tekstu,
- 38% z matematyką,
- 48% z rozwiązywaniem problemów.

Najlepiej w badaniu wypadły kraje skandynawskie i Japonia. ***Polska uplasowała się w grupie krajów o najniższych wynikach***, obok Włoch, Portugalii, Litwy i Chile.

W porównaniu do wyników z 2012 roku,
Polska odnotowała znaczące spadki:

O 31 punktów w rozumieniu tekstu
i o 21 punktów w matematyce.

Dlaczego wyniki tak drastycznie spadły?

Czy może to mieć związek z tym, jak ...

Pytania, których sobie nie zadajemy.

Dlaczego po kilkunastu latach nauki języka obcego tak wielu z nas nie umie...?

Dlaczego po niemal 10 000 godzinach matematyki wielu uczniów ma problemy z prostymi obliczeniami, np. działaniami na ułamkach?

Niewygodne pytanie

Czy obecny system edukacji jest efektywny?

Reformatorzy edukacji

Jak tworzyć środowisko, w którym
dzieci chcą się uczyć.

Friedrich Froebel, Rudolf Steiner, Maria
Montessori, Helen Parhurst, Celestyn
Freiner, Peter Petersen, ...

Maria Montessori

„Zasada niewoli nadal przenika pedagogikę, a zatem ten sam jej duch przenika szkołę.

Chcecie dowodów? Spójrzcie na szkolną ławkę!”

Neurobiolodzy, badacze pamięci,
kognitywyści $\leftrightarrow$ reformatory edukacji

**Budząca
Się Szkoła**

John Medina

Gdybyśmy chcieli
stworzyć system,
który ...

NEW YORK TIMES BESTSELLER

UPDATED AND EXPANDED

["Words leap off the page."
— *USA Today*]

brain rules

12 Principles for Surviving and Thriving
at Work, Home, and School

J O H N M E D I N A

Includes link to *Brain Rules* film

„Sadzamy dzieci przed pustymi talerzami i
każemy im jeść. Zamykamy dzieci w
klatkach i kažemy
im biegać.”

Które z odkryć neurobiologii jest
najważniejsze z punktu widzenia
nauczyciela?

Kiedy człowiek uczy się efektywnie?

- Kiedy w tym, czego się uczy, widzi ***sens***. Wtedy nowym informacjom potrafi nadać znaczenie.
- Kiedy zadania może zrobić po swojemu (***autonomia*** i ***kreatywność***).
- Kiedy ucząca się osoba ze swojej pracy i czynionych postępów może czerpać ***satysfakcję***.

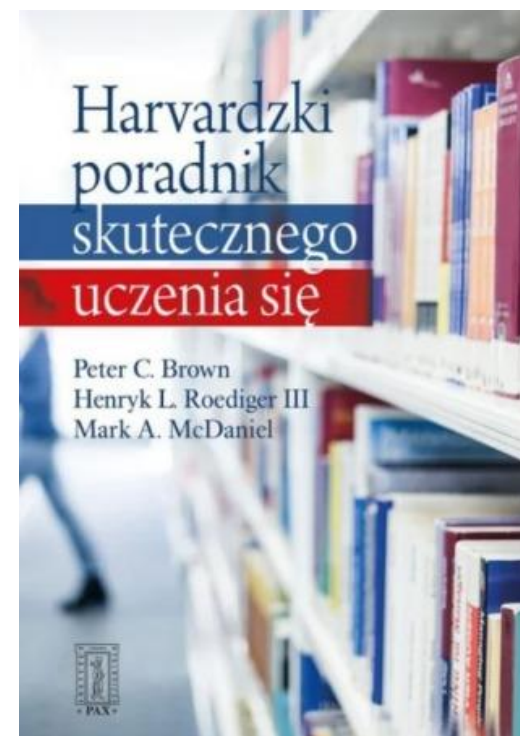
„Zapamiętywanie faktów jest niczym
zapełnianie placu budowy elementami
potrzebnymi do wzniesienia
domu.”

„Pułapka polega na tym, że
najskuteczniejsze strategie uczenia
się, nie są intuicyjne.”

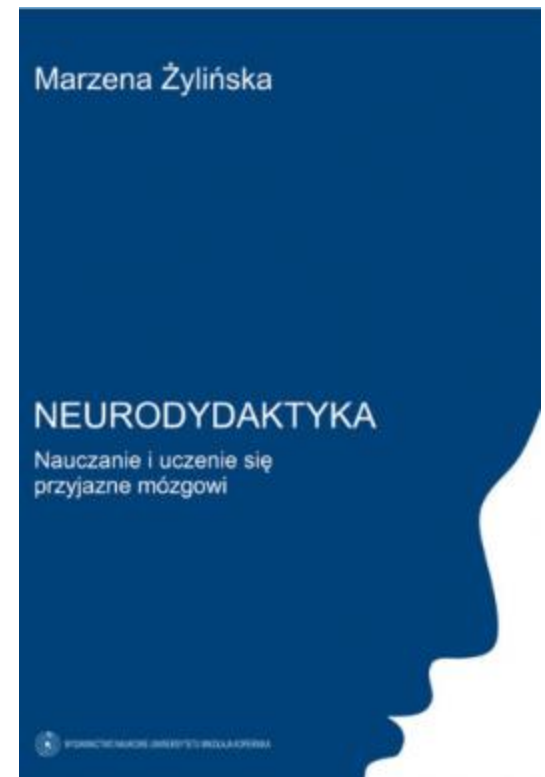
„Wielokrotna lektura tekstu i skomasowane ćwiczenia, czyli strategie nabywania nowej wiedzy i umiejętności najczęściej wybierane przez uczących się, należą do najmniej skutecznych strategii.”

„Rozwiązywanie typowych zadań w zeszytach ćwiczeń nie wymaga głębokiego przetwarzania informacji, a więc nie prowadzi do zapamiętywania informacji. Nauczyciele powinni rzadziej stosować zadania... .”

Nauka wymaga aktywności...

Odejść od szkolarstwa

Celestyn Freinet
1896-1966

Szkolarstwo

Sformalizowane, zbiurokratyzowane, nadmiernie tradycyjne, uproszczone i pozbawione życia podejście do edukacji, której celem jest przygotowanie do testów, a nie rozwijanie przydatnych w życiu kompetencji. Głównym celem szkolarstwa jest reprodukcja podanej wiedzy. Szkolarstwo wyklucza spontaniczność, potrzeby uczniów i nie uwzględnia radości, jaką daje rozwój.

„Szkółę stworzono według
wskazówek diabła”

Celestyn Freinet, O szkołę ludową,
Pisma wybrane, Wrocław 1976, s. 211

„Dziecko lubi przyrodę, ale umieszczono je w zamkniętych salach.

Dziecko lubi wiedzieć, że jego działalność służy czemuś, zrobiono tak, żeby jego aktywność nie miała żadnego celu.

Lubi się ruszać, zmuszono je do bezruchu.

Lubi oglądać i posługiwać się różnymi przedmiotami, kazano mu obcować z ideami.

Lubi pracować rękami, pozwolono mu pracować tylko mózgiem.

Lubi mówić, skazano je na milczenie.

Pragnęłoby rozumować, kazano mu uczyć się na pamięć.

Chciałoby poszukiwać wiedzy, podano mu ją gotową.

Pragnie odczuwać zapał, wymyślono kary.”

Odejść od szkolarstwa,
wpuścić do szkół życie.

Podawać gotową wiedzę, czy pozwalać
samodzielnie obserwować, eksperymentować,
dociekać, myśleć, wyciągać wnioski, robić
własne notatki?

Od kultury nauczania do kultury uczenia się.

Dobór zadań i planowanie lekcji!

Odejść od metod podawczych i szkoły transmisyjnej.

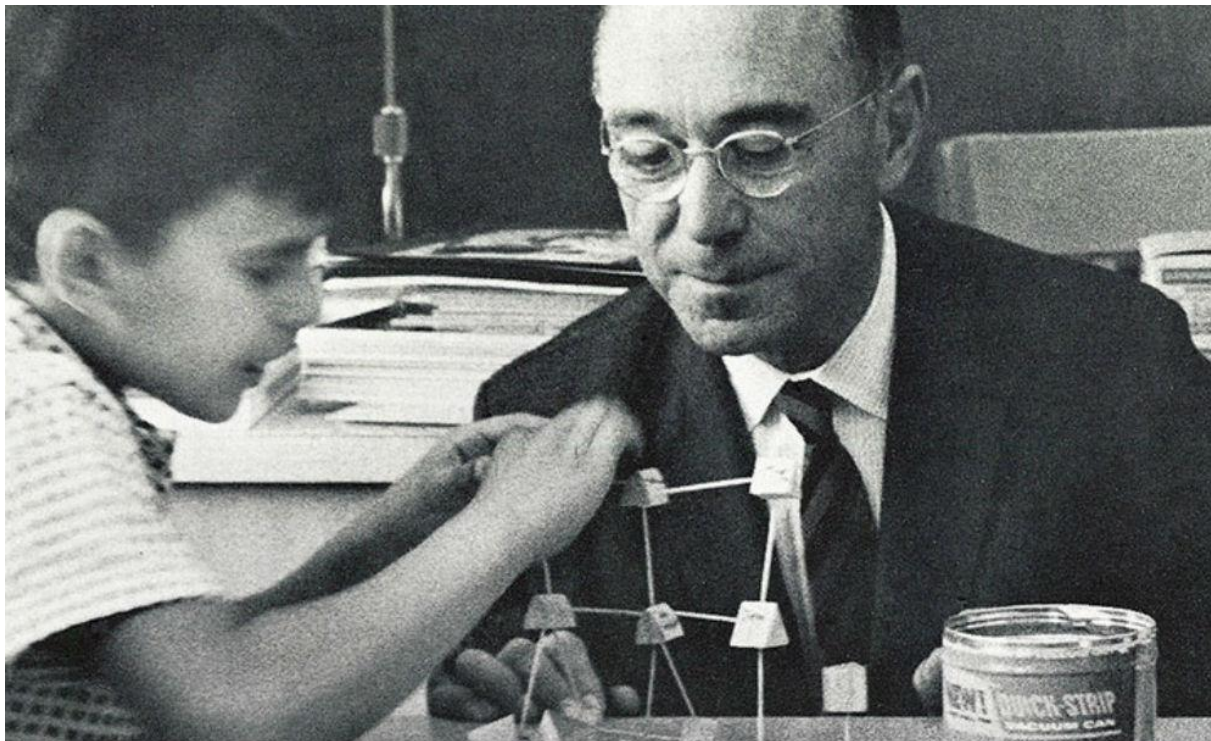
**Ewaluacja
relacyjna**

Anna Szulc

Jak odróżnić prawdziwe zadania od metodycznych chipsów?

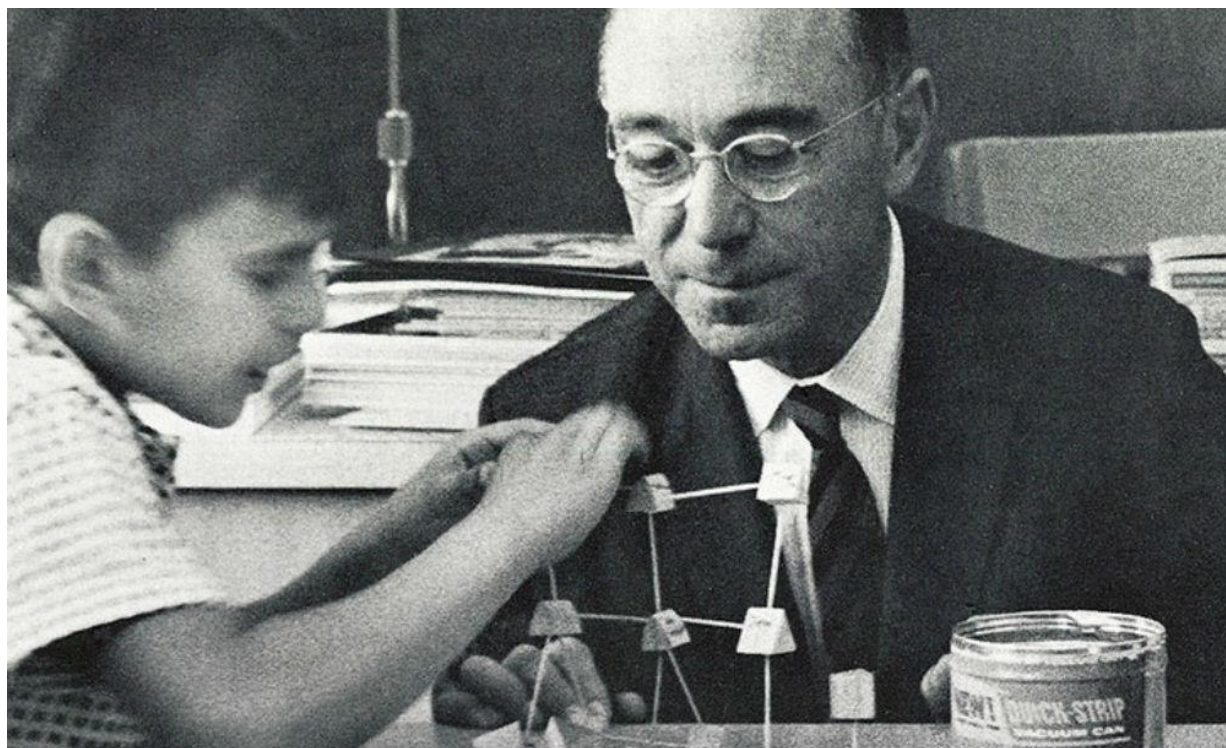
Złoto czy śmieci?

„Stopień, w jaki uczniowie łączą przyswajany materiał w struktury, decyduje o tym, czy przyswajają sobie złoto czy śmieci.”

Jerome Bruner
„Poza dostarczone
informacje”

Nie co, ale jak!

zadania receptywne i reproduktywne

ćwiczenia $\leftrightarrow$ narzędzia pomiaru

	dein	deine	mein	meine
1. Das bin ich und das ist				Schere.
2. Das bin ich und das ist				Hund.
3. Das bist du und das ist				Buch.
4. Das bist du und das ist				Katze.

WYBIERZ WŁAŚCIWĄ ODPOWIEDŹ.

CZY OLA ŚPI W FOTELIKU?

TAK

NIE

CZY OLA PAKUJE PLECAK?

TAK

NIE

CZY ADAM WKŁADA RĘKAWICZKI?

TAK

NIE

WPISZ ODPOWIEDŹ.

CZY CHŁOPCY WYSIADAJĄ PRZED SZKOŁĄ
CZY PRZED KOŚCIOŁEM?

.....

CZY CHŁOPCY WSIADAJĄ DO SAMOCHODU
CZY DO AUTOBUSU?

.....

WYBIERZ WŁAŚCIWĄ ODPOWIEDŹ.

PO CO CHŁOPCY ŚPIEWAJĄ?

☐ ŻEBY BYŁO SMUTNO

☐ ŻEBY BYŁO WESOŁO

☐ ŻEBY BYŁO KOLOROWO

NAPISZ:

DLACZEGO CHŁOPCY SĄ ZADOWOLENI?

.....

UZUPEŁNIJ.

CO ROBI OLA W SAMOCHODZIE?

Z KIM CHŁOPCY ŚPIEWAJĄ?

CZY TY ŚPIEWASZ W SAMOCHODZIE?

JAK ŚPIEWAJĄ CHŁOPCY?

ŚPI	Z MAMĄ	TAK
NIE	WESOŁO	

Zadania umożliwiające efektywną naukę.

Projekty małe i duże.

Spersonalizowane zadania.

Świat uczniowskich doświadczeń.

Zadanie – Co może kryć się w zarzutach i pretensjach?

- Pod zarzutami i krytycznymi uwagami często kryją się niezaspokojone potrzeby. Kierowane do nas komunikaty, które są niezbyt przyjemne, a czasami nawet całkiem nieprzyjemne, możemy sobie wyobrazić jako prośby o pomoc w zaspokojeniu czyichś potrzeb.
- Uzupełnij/uzupełnijcie tabelkę, która pozwala nauczyć się dostrzegania prośb i niezaspokojonych potrzeb w zarzutach i krytycznych uwagach.
- Jaka potrzeba może kryć się w słowach mamy, która mówi do Ciebie „Ty mnie w ogóle nie słuchasz”. To zdanie można zrozumieć jako prośbę o uwagę. Mama chciałaby, żebyś słuchał/słuchała, gdy do Ciebie mówi.

Zarzuty, krytyczne uwagi	Prośby
Mama: Ty mnie w ogóle nie słuchasz.	Prośba o uwagę. Mama chciałaby, żebyś słuchał/słuchała, co ma do powiedzenia i na czym jej zależy.
Bo Ciebie interesują tylko gry komputerowe.	
Bo Ty się w ogóle nie uczysz.	

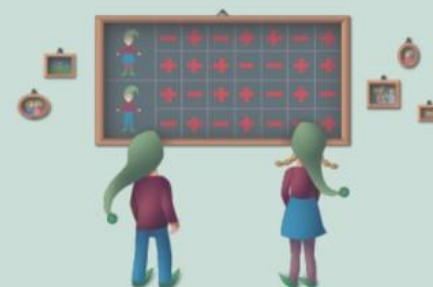
32

Dlaczego Ty nigdy nie jesz śniadania, które Ci przygotowuję do szkoły?	
Tobie nic nigdy się nie podoba.	
To zadanie jest strasznie nudne i w ogóle bez sensu.	
Ta książka jest beznadziejna. Jak ją czytam, to usypiam.	
Wszystko muszę robić sama. W niczym mi nie pomagasz.	

dalszy ciąg zadania →

Marzena Żylińska

A CO ZA TO DOSTANĘ?

Jak wykorzystać na lekcjach reklamy?

Tam się cukru nie spodziewasz!

Uczniowie w
supermarkecie i aptece.

Lapbook o cukrze

Jak odróżniać fakty od opinii?

Diagnoza w procesie

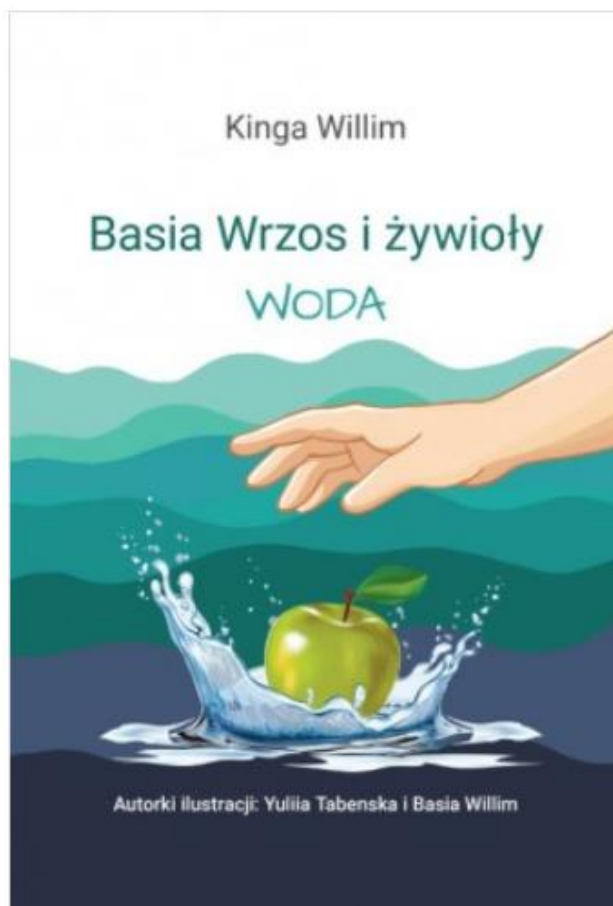
Zadanie matematyczne – Tworzenie własnych zadań

- Cennik w kawiarni Czekoladowa Mista
 - Gałka lodów – 3 kardamony
 - Porcja bitej śmietany – 2 kardamony
 - Owoce – 2 kardamony
 - Posypka orzechowa – 2 kardamony
 - Gofr z cukrem pudrem – 4 kardamony
 - Sok owocowy – 4 kardamony
 - Herbata – 5 kardamonów
 - Kawa – 6 kardamonów
 - Kawa mrożona – 8 kardamonów
 - Mała butelka wody – 2 kardamony
 - Lemoniada – 4 kardamony
 - Zapiekanka – 6 kardamonów
 - Pizza – 12 kardamonów

Ułóżcie zadania matematyczne, wykorzystując podane dane.

Reprodukcowanie podanej wiedzy czy ...

Wykorzystać siłę
ciekawości poznawczej!

Kinga Willim

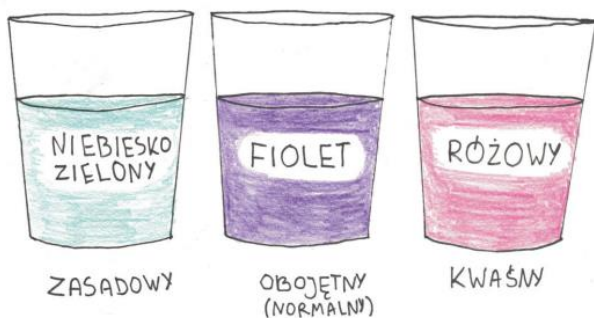
Basia Wrzos i żywioty
Ziemia

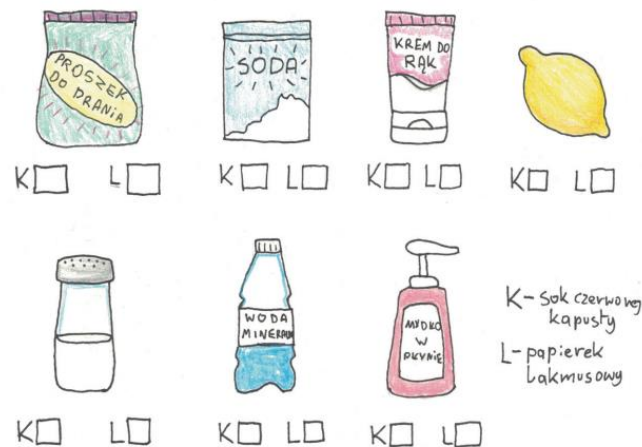
Ilustracje: Julia Orzechowska i Basia Willim

KOLORY SOKU Z KAPUSTY

EKSPERYMENT PH

75

Kinga Willim

Basia Wrzos i żywioły **Ziemia**

Ilustracje: Julia Orzechowska i Basia Willim

KWIATY W WAZONIE

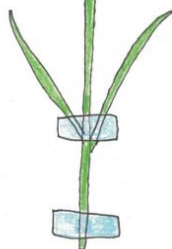
MINERAŁY
POTRZEBNE
DO
ŻYCIA

BRAK
MINERAŁÓW

zwiędł po
5 dniach

brak
korzeni

DZIEŃ 1

DZIEŃ 2

DZIEŃ 3

KWIATEK Nr 1	KWIATEK Nr 2	KWIATEK Nr 3

Kinga Willim

Basia Wrzos i żywioty **Ziemia**

Ilustracje: Julia Orzechowska i Basia Willim

Wyjść ze ślepej uliczki, w którą nauczycieli
wpędził system edukacji, odejść od
szkolarstwa, sprawić, żeby w szkołach było
życie 😊

Dziękuję za uwagę 😊

<https://budzaciaszkola.edu.pl/>

<https://edukatorium.edu.pl/>

